

WSTĘP

Pomysł na niniejszą monografię zrodził się w naszych głowach już jakiś czas temu. Pracując nad różnymi tematami, badając i analizując różne konteksty nauk o zarządzaniu oraz praktyki biznesowej, zaczęliśmy się zastanawiać czy nie udałoby się napisać czegoś wspólnie. Chcieliśmy w tym projekcie odejść od pisania oddzielnych artykułów, osobno, każdy na innej konferencji, każdy w innym czasopiśmie. Mamy jednak nadzieję, że czytelnik znajdzie w tej książce ciekawe dla siebie wątki.

W podtytule widnieją słowa „wybrane aspekty”. Proces ich wybierania przebiegał dwutorowo. Pierwszy tor był subiektywny. Autorzy, pozostając w kręgu swoich, niekiedy od lat rozwijanych, zainteresowań badawczych, chcieli je kontynuować także w tej pracy. Drugi tor był jednak obiektywny. Postanowiliśmy sprawdzić czy właśnie te aspekty, o których chcieliśmy pisać i dalej je eksplorować są, jak to określono w tytule, „współczesne”. Przeszukując bibliograficzną bazę Scopus pod kątem właśnie tych wybranych aspektów, zorientowaliśmy się, że badania na te tematy są aktualnie intensywnie prowadzone. Jeżeli chodzi o prace dotyczące organizacji i struktur helisowych, to najczęściej cytowane z nich pochodzą z lat 2000. i późniejszych. Warto tutaj wymienić choćby przełomowe prace H. Etzkowitza i L. Leydesdorffa (2000) dotyczące dynamiki innowacji i modelu potrójnej helisy, H. Etzkowitza i zespołu (2000) o przyszłości uniwersytetu i modelu uniwersytetu przedsiębiorczego czy wreszcie E.G. Carayannisa i D.F.J. Campbella (2009) o modelu poczwórnej helisy i ekosystemach innowacji.

Rozważania na ten temat podjęte przez Marcina Kardasa rozpoczynają niniejszą książkę. Dyskusja akademicka dotycząca społecznej odpowiedzialności biznesu jest prowadzona od wielu lat i ciągle się rozwija oraz inspiruje kolejnych badaczy do prowadzenia analiz. Publikacje przedstawiające badania z najwyższymi indeksami cytowań, jak te przedstawione przez M. Portera i M. Kramera (2006), dotyczą strategicznego ujęcia relacji biznesu i społeczeństwa. Wysoko cenione są też prace teoretyczne. O aktualności tematyki spo-

łecznej odpowiedzialności biznesu świadczy to, że także klasyczne już prace A.B. Carrolla (1991; 1999), jeszcze z lat 90. ubiegłego wieku, najwyższe indeksy cytowań osiągają w ostatnich latach.

Problematyce społecznej odpowiedzialności poświęcone są dwa kolejne rozdziały. Rozdział Karoliny Łudzińskiej koncentruje się na przeglądzie różnych podejść do CSR, obecnych w bogatej już dzisiaj literaturze przedmiotu. Natomiast Marcin Żemigala analizuje aktualne tendencje w badaniach prowadzonych nad tą koncepcją. Katarzyna Rozenkowska w swojej publikacji pozostaje w obszarze społecznej odpowiedzialności, ale dotyka kwestii bardziej technicznych i związanych ściśle z zarządzaniem środowiskowym, a mianowicie dotyczących oceny cyklu życia. W tym przypadku tocząca się dyskusja akademicka także jest ciągle żywa. Warto tu wspomnieć o badaniach K. Roberta i zespołu (2002) dotyczących strategicznego ujęcia zrównoważonego rozwoju i różnych jego narzędzi, w tym właśnie LCA (Life Cycle Analysis, analizy cyklu życia) czy zastosowaniu LCA w zrównoważonych łańcuchach dostaw (Matos i Hall, 2007; Chaabane, Ramudhin i Paquet, 2012). Jeżeli weźmie się pod uwagę kwestie związane z projektowaniem skuteczności menedżerskiej i *organizational design*, które podejmuje Larysa Myrgorodska, to także okazuje się, że są to tematy ważne i aktualne. Można wspomnieć o przełomowych badaniach J.W. Rivkina i N. Siggelkova (2003) czy tych, które prowadzili M.V. Russo i N.S. Harrison (2005) łączących kwestie *organizational design* i wyników środowiskowych.

Głównym celem przedkładanej książki jest zarysowanie wcześniej przedstawionych, wybranych aspektów, które współcześnie wydają się istotne zarówno w nauce, jak i w praktyce organizacji i zarządzania. Staraliśmy się tak dobrać kolejność rozdziałów, żeby ułatwiała czytelnikowi lekturę. Dlatego właśnie rozdział pierwszy dotyczy organizacji i struktur helisowych, podkreśla istotne znaczenie różnego rodzaju powiązań, relacji i symbiozy organizacji i otoczenia. Koncepcją, w której podkreśla się istotność relacji biznesu i otoczenia, jest społeczna odpowiedzialność biznesu. W rozdziale drugim zaprezentowana jest jej ewolucja od podejść normatywnych po podejścia holistyczne. Natomiast w rozdziale trzecim zaprezentowano aktualne tendencje w badaniach nad społeczną odpowiedzialnością biznesu w perspektywie różnych obszarów odpowiedzialności: ekonomicznej, prawnej, etycznej, filantropijnej, akcentującej wymiar strategiczny, grupy właścicielskie (*shareholders*) czy szerszy zbiór interesariuszy (*stakeholders*). Społecznej odpowiedzialności biznesu nie można oderwać od kwestii środowiskowych, stąd kolejny rozdział został poświęcony ocenie cyklu życia (LCA) – zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Czołową rolę w realizacji koncepcji zarządzania, analiz relacji społecznych, środowiskowych czy, szerzej, symbiotycznych mają menedżerowie. Stąd

w ostatnim rozdziale uwagę poświęcono takim zagadnieniom, jak skuteczność menedżerska i jej projektowanie.

Oczywiście nie wyczerpujemy współczesnych problemów organizacji i zarządzania; nawet nie porywamy się na tego typu wyzwanie. Chcemy jednak zabrać głos w tej dyskusji. Życzymy miłej lektury.

Autorzy

Bibliografia

Carayannis, E.G. i Campbell, D.F.J. (2009). „Mode 3’ and „Quadruple Helix’: Toward a 21st century fractal innovation ecosystem. *International Journal of Technology Management*, 46(3–4), 201–234.

Carroll, A.B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39–48.

Carroll, A.B. (1999). Corporate social responsibility: Evolution of a definitional construct. *Business and Society*, 38(3), 268–295.

Chaabane, A., Ramudhin, A. i Paquet, M. (2012). Design of sustainable supply chains under the emission trading scheme. *International Journal of Production Economics*, 135(1), 37–49.

Etzkowitz, H. i Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: From National Systems and „mode 2” to a Triple Helix of university-industry-government relations. *Research Policy*, 29(2), 109–123.

Etzkowitz, H., Webster, A., Gebhardt, C. i Terra, B.R.C. (2000). The future of the university and the university of the future: Evolution of ivory tower to entrepreneurial paradigm. *Research Policy*, 29(2), 313–330.

Matos, S. i Hall, J. (2007). Integrating sustainable development in the supply chain: The case of life cycle assessment in oil and gas and agricultural biotechnology. *Journal of Operations Management*, 25(6), 1083–1102.

Porter, M. i Kramer, M. (2006). Strategy & society: The link between competitive advantage and corporate social responsibility. *Harvard Business Review*, 84(2), 78–92.

Rivkin, J.W. i Siggelkow, S. (2003). Balancing search and stability: Interdependencies among elements of organizational design. *Management Science*, 49(3), 290–311.

Robert, K.H., Schmidt Bleek, B., Lardere, A., Basile, G., Jansen, L.J., Kuehr, R., Price, P.T., Suzuki, M., Hawken, P. i Wackernagel, M. (2002). Strategic sustainable development – Selection, design and synergies of applied tools. *Journal of Cleaner Production*, 10(3), 197–214.

Russo, M.V. i Harrion, N.S. (2005). Organizational design and environmental performance: Clues from the electronics industry. *Academy of Management Journal*, 48(4), 582–593.